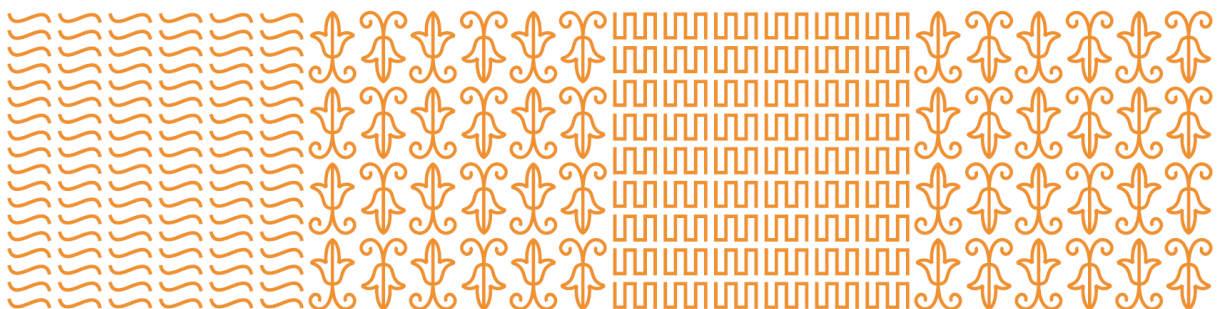


TYK

**TÖÖLÖN
YHTEISKOULUN
AIKUISLUKIO**

**JÄRJESTÄJÄKOHTAINEN
OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA**

1.11.2023



SISÄLTÖ

Johdanto	1
1 Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista	2
1.1 Opiskeluhoitotoimintoja.....	2
1.2 Opinto-ohjaus	3
1.2.1 Ohjaustoiminta Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa	3
1.2.2 Ohjaus aikuisten perusopetuksessa.....	4
1.2.3 Opinto-ohjaus aikuisten lukiokoulutuksessa.....	5
2 Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoitotoiminnan edistämiseksi	6
2.1 Opiskelijoiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset	6
2.2 Yhteisöllinen opiskeluhoitotoiminta, sen johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat.....	7
2.3 Koulutukseen osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen.....	8
3 Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito).....	9
3.1 Opiskelijan ohjaaminen opiskeluhoitotoimintoihin (opiskeluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)	9
3.2 Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen ja opiskeluhoitokertomukset	10
3.3 tarvittavan opiskeluhoitotoiminnan järjestäminen kurinpitotoimen tai opiskelijan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä	10
4 Yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden sekä oppilaitoksessa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa	11
4.1 Opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä	11
4.2 Yhteistyö opiskelijoiden kanssa.....	11
4.3 Yhteistyö koulun ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa	12
5 Suunnitelmat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma.....	13
5.1 Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	13
5.1.1 Johdanto.....	13
5.1.2 Käsitteet.....	14
5.1.3 Yhteisöllinen työskentely kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi.....	16
5.1.4 Ilmoitusvelvollisuus.....	17
5.1.5 Menettelytavat, jos kiusaamista, väkivaltaa tai häirintää esiintyy ...	17
5.1.6 Suunnitelman seuranta, arviointi ja päivittäminen.....	21

JOHDANTO

Töölön yhteiskoulun aikuislukion opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan opiskeluhoollon kokonaisuuden järjestäminen Töölön yhteiskoulun aikuislukion perusopetus- ja lukio-opiskelijoille kuten siihen on velvoitettu opetussuunnitelman perusteissa. Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa on tehty suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä, johon opiskeluhoitosuunnitelman laadintatyössä velvoitetaan.¹

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa on laadittu myös opiskeluhoitosuunnitelmaa täydentävät

- Pelastussuunnitelma
- Kriisi- ja turvallisuussuunnitelma
- Suunnitelma kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista
- Järjestyssäännöt, jotka vahvistetaan lukuvuosittain lukuvuosisuunnitelmassa
- TYK-tukipalveluesitteet erikseen perusopetukseen ja lukioon, jotka vahvistetaan lukuvuosittain lukuvuosisuunnitelman yhteydessä

Töölön yhteiskoulu on yksityinen sopimuskoulu, jossa toimivat perusopetuksen vuosiluokat 7–9, lukio sekä aikuislukio. Töölön yhteiskoulussa on laadittu yhteiskoululle ja aikuislukiolle opiskeluhoitosuunnitelmat, joiden laatimisessa on hyödynnetty Yksityiskoulujen Liitto ry:n laatimaa oppilas- ja opiskeluhoollon laatimaa ohjeistusta. Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa tämän suunnitelman laatimisesta vastaa yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä ja suunnitelma päivitetään tarvittaessa. Suunnitelma on laadittu ja sitä päivitetään yhteistyössä muun muassa aikuislukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa.

Töölön yhteiskoulun aikuislukio vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteutumista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma aikuislukion ja aikuisten perusopetuksen käyttöön.

Aikuislukiossa yhteisöllistä opiskeluhoolltoa koordinoi yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä. Yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä pyytää palautetta toiminnastaan ja kehittämisideoita aikuislukion henkilökunnalta ja opiskelijoilta. Saamansa palautteen perusteella yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä arvioi omaa toimintaansa ja suunnittelee tulevaa lukuvuotta.

Yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa järjestetään koko kouluyhteisölle avoimia tilaisuuksia ja erilaisten kyselyiden avulla pyydetään palautetta ja toiveita.

Opiskeluhoitosuunnitelma on nähtävillä koulun nettisivuilla ja opiskelijakunnan ilmoitustaululla sekä jaettu henkilökunnalle luettavaksi.

¹ Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2019, Opetushallitus 2019. Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015, Opetushallitus 2015. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022. Muutosmääräys OPH-4614-2022. Muutosmääräys OPH-4613-2022. Terveydenhuoltolaki 1326/2010. Laki terveydenhuoltolain muuttamisesta 378/2022 15 a §.

1 ARVIO OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARPEESTA JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVISTA OPISKELUHUOLTO- PALVELUISTA

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti psykologi- ja kuraattoripalveluita järjestettäessä saa yhtä kuraattoria kohden olla enintään 670 opiskelijaa ja yhtä psykologia kohden enintään 780 opiskelijaa.² Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa opiskelee aikuisten perusopetuksessa noin 260 opiskelijaa ja aikuisten lukiotutkinnoissa noin 150 opiskelijaa. Aikuislukio-opiskelijoista opiskeluhuollon palveluihin ovat oikeutettuja perusopetuksen opiskelijat sekä lukion tutkintotavoitteisista opiskelijoista oppivelvolliset opiskelijat.

Töölön yhteiskoulussa kuraattori- ja psykologipalvelut tuotetaan osittain koulun omana toimintana (kuraattori) ja osittain Helsingin kaupungin kanssa sopimuksella (terveydenhoitaja ja psykologi). Töölön yhteiskoulu osoittaa opiskeluhuollon tilat. Helsingin kaupunki perustaa käytettävien resurssien määrän ilmoitettuun opiskelijamäärään.

Opiskeluhuollon palveluiden riittävyyden varmistamiseksi tehdään yhteistyötä Yksityiskoulujen liiton kanssa. Koululla on liiton kanssa yhteinen puitesopimus, jolla voidaan tarpeen vaatiessa hankkia täydentävää lisäpalvelua kuraattori- ja psykologipalveluihin ulkopuoliselta toimijalta.

Jos opiskeluhoitopalveluihin oikeutettu opiskelija tarvitsee yksilökohtaista opiskeluhoitoa, hän voi varata ajan yksilökohtaisen opiskeluhoollon palveluiden tuottajilta. Tarvittaessa opiskelija ohjataan koulun ulkopuolisiin tukipalveluihin. Yksilökohtainen opiskeluhoito toteutuu myös silloin, jos opiskelija pyytää moniammatillista asiantuntijaryhmää selvittämään tuen tarpeitaan. Ryhmän jäseniä voivat olla kuka tahansa opiskelijan nimeämä ulkopuolinen taho tai esimerkiksi erityisopettaja, kuraattori tai opinto-ohjaaja.

Yhteisöllisen opiskeluhoollon tarvetta selvittää aikuislukiossa yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä. Ryhmä hyödyntää tiedonlähteenä erilaisia kyselyitä kuten hyvinvointi- ja Yhteinen koulumme -kyselyitä sekä opiskelijatapaamisia tutor-opiskelijoiden ja opiskelijakunnan hallituksen edustajien kanssa. Kyselyiden ja tapaamisten pohjalta suunnitellaan ennaltaehkäisevän työn sisältöjä sekä tarvittavia toimenpiteitä.

1.1 OPISKELUHUOLLON TOIMIJOITA

Kuraattorilta saa apua ja ohjausta, jos oppilaalla tai opiskelijalla on vaikeuksia tai ongelmia esim. koulunkäyntiin, ihmissuhteisiin, päihteisiin, ajankäyttöön tai elämänmuutokseen liittyvissä asioissa. Kuraattori tekee myös yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä, hänen

² Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013; Laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta 1046/2021.

tehtäviinsä kuuluu koko kouluyhteisön hyvinvoinnin ja toiminnan tukeminen. Kuraattori on koululla tavattavissa aikuislukion oppilaille yhtenä iltana viikossa.

Psykologin työn tavoitteita koulussa ovat opiskelijoiden hyvinvoinnin, terveen kehityksen, oppimisen sekä koulunkäynnin edistäminen ja tukeminen. Psykologi tekee sekä yhteisöllistä hyvinvointia edistävää että myös keskustelutapaamisin toteutuvaa yksilötyötä koululla. Psykologi on tavattavissa koululla aikuislukion perusopetuksen opiskelijoille ajanvarauksella.

Terveydenhoitajalta voi varata ajan konsultointia varten. Terveydenhoitaja ohjaa opiskelijan tarvittaessa ulkopuolisiin tukipalveluihin. Terveydenhoito- ja sairaanhoitopalvelut toteutetaan opiskelijan oman alueen terveysasemalla. Tapaturman sattuessa jokainen koulun henkilökuntaan kuuluva on velvollinen antamaan ensiavun opiskelijalle ja ohjaa hänet tarvittaessa jatkohoitoon.

Läksytyessä toimii kaksi **opintoavustajaa**, jotka tarjoavat tukea aikuisten perusopetuksen opiskelijoille kotitehtävien tekemiseen, opiskelutaitojen syventämiseen ja kokeisiin valmistautumiseen. Läksytuen saatavuudesta määritellään tarkemmin lukuvuosisuunnitelmassa. Opetuspäivisin jokaiselle aikuisten perusopetuksen ryhmälle on varattu oma tunnin kestävä aika (pääsääntöisesti yksi tunti viikossa), jolloin kaikki halukkaat kyseisestä ryhmästä voivat tulla koko tunniksi tai poiketa lyhyestikin läksytukeen kysymään selvennystä haastaviksi kokemiinsa sisältöihin ja opiskelutapoihin, tekemään kotitehtäviä tuettuna opintoavustajan ja muiden ryhmäläisten kanssa sekä kertaamaan kurssin asioita koeviikon lähestyessä. Paikalla auttamassa on vähintään yksi opintoavustaja, mahdollisuuksien mukaan molemmat. Mahdollisuuksien mukaan opiskelijoille pyritään tarjoamaan tukea myös opetuksettomina päivinä.

Aikuislukion **laaja-alainen erityisopettaja** toimii erityisen tuen asiantuntijana opiskelemaan ja koulunkäyntiin liittyvissä asioissa. Erityisopettaja antaa erityisopetusta kaikissa oppiaineissa ja tekee yhteistyötä aineenopettajien kanssa. Erityisopettajan työssä korostuu haasteiden ja oppimisen pulmien ennaltaehkäisy. Erityisopettajalta saa vahvistusta ja tukea opiskelutaitoihin, jaksamiseen ja oman toiminnan suunnitteluun sekä vinkkejä erilaisten opiskelutekniikoiden käyttämiseen. Tarvittaessa erityisopettaja tekee lukitestausta ja testaa mahdollisia muita oppimisvaikeuksia. Laaja-alaisen erityisopettajan työtapoihin kuuluu yksilö-, pienryhmä- ja samanaikaisopetus.

1.2 OPINTO-OHJAUS

1.2.1 OHJAUSTOIMINTA TOULON YHTEISKOULUN AIKUISLUKIOSSA

Ohjaustoiminnan keskeisenä lähtökohtana on tunnistaa opiskelijan tarpeita ja tavoitteita, ennakoita niitä ja tarjota ohjaus- ja neuvontapalveluja läpi opintojen. Ohjauksella tuetaan opiskelijan aktiivista roolia oppimisessa, oman oppimisprosessin suuntaajana ja arvioijana. Ohjauksen keinoin edistetään opiskelijoiden osallisuutta ja yhteiskunnallista tasa-arvoa sekä vahvistetaan hyvinvointia tukemalla opiskelijaa tekemään opintoja, omaa jatkokoulutusta, elämänuraa ja työllistymistä koskevia valintoja ja ratkaisuja.

Ohjaus on prosessi, joka on dialogia/vuoropuhelua ohjaajan ja opiskelijan välillä. Dialogisen tarkastelun kohteena on yhdessä määritellyt sisällöt, asiat ja/tai ongelmat, joissa opiskelijalla on ratkaisuvastuu. Ohjauksessa opiskelija on aktiivinen toimija, oman elämänsä asiantuntija: rakennetaan yhteistyötä opiskelijan voimavaroja esiin nostaan. Ohjauksen tehtävänä on psykososiaalisin keinoin edistää ja vahvistaa opiskelijaa toimimaan oman elämänsä rakentajana.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on tukea ohjattavaa koulutukseen, opiskeluun, uravalintaan ja tulevaisuuteen liittyvien kysymysten käsittelyssä. Tarkoituksena on aktivoida opiskelijaa pohtimaan ja jäsentämään omaa tilannettaan ja tavoitteitaan sekä rohkaista toimintaan myönteisiä odotuksia ja toivoa, voimavaroja vahvistamalla.

Opinto-ohjauksen peruserätyksinä ovat ohjattavan kunnioittaminen sekä ohjattavan hyvinvoinnin ja tasa-arvon edistäminen.

1.2.2 OHJAUS AIKUISTEN PERUSOPETUKSESSA

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa on laadittu perusopetuksen ohjaussuunnitelma, jossa käsitellään ohjauksen toteuttaminen Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa sekä siitä tiedottaminen. Ohjaussuunnitelmassa on esitetty myös ohjaukseen osallistuvat henkilöt sekä heidän tehtävänsä ja keskinäinen työnjakonsa ja henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadinnan, seurannan ja arvioinnin käytänteet. Ohjaussuunnitelmassa ja luku- vuosisuunnitelmassa esitellään yhteistyötahoja sekä yhteistyön tavoitteita.

Ohjauksen tavoitteena on vahvistaa ja tukea opiskelijaa niin, että hän osaisi tehdä elämänuraa, koulutusta ja työllistymistä koskevia ratkaisuja ja valintoja. Ohjauksen avulla opiskelija saa opintojen aloittamiseen ja suorittamiseen sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvät keskeiset tiedot ja taidot. Lisäksi hän saa monipuolisen kuvan koulutusmahdollisuuksista, ammateista ja työelämästä jatkosuunnitelmiansa tueksi. Opiskelijaa ohjataan käyttämään erilaisia ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluita. Tavoitteena on, että opiskelija tuntee keskeiset jatkokoulutukseen ja ammatinvalintaan liittyvät tietolähteet, osaa etsiä tietoa sekä käyttää niitä jatko-opintoihin hakeutumisen tukena.

Opinto-ohjaus perustuu opiskelijan tarpeisiin ja tavoitteisiin ja sen sisällöt vaihtelevat näiden mukaisesti. Opiskelijan aikuisuuden arvostaminen ja autonomian kunnioittaminen ovat ohjauksen onnistumisen perusedellytykset. Aikaisempien opintojen ja myös muualla kuin koulutuksessa hankittujen tietojen ja taitojen tunnistaminen vaativat erityistä paneutumista. Puutteelliset perustiedot ja -taidot voivat olla aikuiselle opiskelijalle sekä elämänhallintaa häiritsevää että itsetuntoon vaikuttava tekijä. Siksi opiskelumotivaation ja minäpystyvyyssuomusten herättäminen ja niiden ylläpitäminen vaativat opinto-ohjaajilta ja opettajilta syventymistä yksilöllisesti kunkin opiskelijan tilanteeseen.

Ohjauksessa otetaan huomioon opiskelijan kokonaistilanne tarkastelemalla opintojen lisäksi myös arjenhallintaa sekä tarpeen mukaan elämäntilanteeseen ja terveyteen liittyviä seikkoja. Opintojen alkuvaiheessa opiskelija perehdytetään koulun toimintakulttuuriin ja luodaan hyvän oppimisen edellytyksiä tukemalla myönteistä opiskeluilmapiiiriä ja kehittämällä oppimisvalmiuksia. Opintojen alussa ohjauksen keskeisenä tehtävänä on auttaa opiskelijaa motivoitumaan ja suuntautumaan opiskeluun sekä oppijan rooliin. Opiskeluprosessin etenemisen takaaminen pyritään varmistamaan monipuolisella ohjaustoiminnalla (henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen tukeminen, oppimisen ja opiskelun ohjaus sekä elämän suunnittelun ja uravalinnan ohjaus) ja henkilökohtaisen opinto-

ohjauksen jatkumolla. Psykososiaalisella tuella ohjaustilanteissa pyritään helpottamaan opiskelun esteitä ja kannattelemaan opiskelijaa haastavilta tuntuissa muutoskohdissa. Opiskelijaa voidaan ohjata ja tukea kahden tai useamman asiantuntijan yhteisohjauksella esimerkiksi työparina erityisopettaja ja opinto-ohjaaja toimien.

1.2.3 OPINTO-OHJAUS AIKUISTEN LUKIOKOULUTUKSESSA

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa on laadittu aikuisten lukiokoulutukseen ohjaussuunnitelma, joka on opetussuunnitelman liitteenä. Ohjaussuunnitelma sisältää tietoa esimerkiksi ohjaustoiminnasta ja sen tavoitteista sekä ohjaukseen liittyvien tehtävien ja työn jakautumisesta Töölön yhteiskoulun aikuislukion henkilöstön kesken.

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa ohjaus on henkilöstön yhteistä työtä. Opinto-ohjaaja vastaa ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa, auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja tukee opiskelijoiden jatko-opintovalmiutta ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta. Koulun henkilökunta ohjaa ja tukee opiskelijan opintoja ammattitaidolla kukin oman sektorinsa osalta.

Opiskelija saa lukio-opintojensa aikana ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tueksi. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija. Henkilökohtainen ohjaus, pienryhmä- ja vertaisohjaus. Henkilökohtaisessa opinto-ohjauksessa opiskelija voi keskustella lukio-opintoihinsa, urasuunnitteluunsa, jatkokoulutusvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa ja tulevaisuuteensa liittyvistä pohdinnoista. Opinto-ohjausta toteutetaan tavalla, joka vahvistaa opiskelijoiden aktiivista toimijuutta, osallisuutta ja vastuullisuutta. Tavoitteena on, että opiskelija löytäisi omat yksilölliset, myös elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia. Opiskelijaa tuetaan tunnistamaan vahvuutensa ja kehittämisen kohteensa sekä etsimään tietoa siitä, miten ja mistä hän saa apua mahdollisiin opiskelun haasteisiin. Ohjauksella edistetään opiskelunvalmiuksien kehittymistä ja opintojen sujumista sekä tuetaan opiskelijaa elämänsuunnittelun ja hallinnan taidoissa sekä koulutukseen, uravalintoihin ja tulevaisuuteen liittyvissä päätöksissä. Opiskelijaa voidaan ohjata ja tukea moniammatillisesti esimerkiksi ohjaustilanteissa, joissa ovat opiskelija ja erityisopettaja ja opinto-ohjaaja.

Lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen suunnitelman, joka pitää sisällään opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Opinto-ohjaaja ohjaa henkilökohtaisen suunnitelman laatimisessa ja sen toteutumisen seurannassa. Hyväksiluettavat opiskelijan aikaisemmat opinnot, mahdollisesti opintoja korvaava työkokemus tai muutoin hankittu osaaminen otetaan huomioon joustavasti ja yksilöllisesti.

2 KOULUYHTEISÖN TOIMEN- PITEET YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLO EDISTÄMISEKSI

2.1 OPISKELIJOIDEN JA KOULUYHTEISÖN HYVINVOINNIN, TERVEYDEN JA TURVALLISUUDEN SEURAIMISEN KÄYTÄNNÖT JA KESKEISET TULOKSET

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa hyvinvointia ja turvallisuutta arvioidaan ja kehitetään aktiivisesti. Kiusaamista, väkivaltaa, rasismia tai muuta syrjintää ei hyväksytä ja epäasialliseen käytökseen puututaan. Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa on laadittu yhteistyössä opiskelijakunnan kanssa järjestyssäännöt. Aikuislukiossa noudatetaan suunnitelmaa opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Suunnitelma on tämän opiskeluhuoltosuunnitelman osa (luku 5).

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Turvalliseen opiskeluympäristöön kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Töölön yhteiskoulussa on laadittu koko koulun yhteinen Pelastussuunnitelma sekä Kriisi- ja turvallisuussuunnitelma, joissa käsitellään toiminta äkillisissä kriisitilanteissa kuten uhka- ja vaaratilanteissa sekä tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus. Suunnitelmat sisältävät muun muassa poistumisohjeet, kiinteistön hoitoon ja turvallisuuteen liittyvät ohjeet ja monia muita kriisitilanteen hoitamiseen liittyviä asioita.

Osana oppimisympäristön turvallisuuden varmistamista jokaisen kurssin alussa kurssin opettaja näyttää ja esittelee opiskelijoille luokan oven läheisyydessä sijaitsevan poistumisohjeen. Järjestyssäännöt ovat lukuvuosisuunnitelman liitteenä.

Aikuislukion yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä vastaa yhteisöllisestä opiskeluhuollosta. Ryhmän tarkoituksena on suunnitella ja arvioida ennaltaehkäiseviä yhteisöllisiä toimenpiteitä koko koululle. Lukuvuoden toimien aihepiiri valikoituu opiskelijoiden arjesta ja toteutettujen kyselyiden tuloksista.

Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa pidetään koko koulun yhteisenä asiana. Opiskeluhuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhuoltona. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.

Opiskelijoiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnista saadaan tietoa erityisesti opiskeluhuollon toimijoilta ja opiskeluhuollon ja opinto-ohjaajien opiskelijoiden tapaamisissa käydyistä keskusteluista. Näiden lisäksi opiskelijoilla on mahdollisuus antaa erityisesti hyvinvointiin ja viihtyvyyteen liittyvää palautetta koulun erilaisissa muissa palautekyselyissä. Koulussa toteutetaan myös säännöllisesti tasa-arvon toteutumiseen liittyvä opiskelijakysely, jonka yhteydessä opiskelijoilta kartoitetaan myös kokemuksia häirinnästä. Keskusteluissa ja kyselyissä esille tuleva tieto käsitellään tarvittaessa yhteisöllisessä opiskeluhooltoryhmässä, aikuislukion kehittämiss ryhmässä ja henkilöstö- ja opettajainkokouksissa.

Lukuvuosittain toteutetuissa opiskeluhuollon ja opinto-ohjauksen arvioinneissa ei viime vuosien aikana ole ilmennyt mitään hälyttävää opiskelijoiden hyvinvoinnista, terveydestä tai turvallisuudesta. Viimeksi lukuvuonna 2020–21 toteutetussa kyselyssä tasa-arvon toteutumisesta koulussa saatiin viitteitä yksittäisistä häirintätapauksista, mutta kokonais tilannetta voidaan pitää hyvänä ja opiskelijoille turvallisena.

Koulun turvallisuuteen liittyvät käytänteet on kuvattu Pelastussuunnitelmassa ja Kriisi- ja turvallisuussuunnitelmassa. Työsuojelutoimikunta päivittää niitä säännöllisesti. Jokainen työyhteisön jäsen tutustuu suunnitelmiin lukuvuosittain.

2.2 YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO- RYHMÄ, SEN JOHTAMINEN, KOKOON- PANO JA TOIMINTATAVAT

Aikuislukion yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä vastaa yhteisöllisestä opiskeluhuollosta. Ryhmää johtaa vararehtori. Kyseessä on moniammatillinen ryhmä, johon kuuluvat aikuislukion rehtori, vararehtori/erityisopettaja, opinto-ohjaajat, opettajien edustaja ja opintoavustajat sekä terveydenhoitaja, kuraattori, koulupsykologi sekä erikseen kutsutuina aikuislukion opiskelijakunnan edustajat. Opiskelijakunnan hallituksen jäsenet ja tutor-opiskelijat kutsutaan lukukausittain kertomaan kuulumisistaan, toiveistaan ja kehittämisisideoistaan. Tarvittaessa ryhmä tekee yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa.

Yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä tapaa säännöllisesti 4–5 kertaa lukuvuodessa ja suunnittelee aikuislukion hyvinvoinnin vuosikellon mukaisen ohjelman yhdessä opiskelijakunnan hallituksen jäsenten ja tutor-opiskelijoiden kanssa jokaiselle jaksolle. Ryhmä ei käsittele yksittäisten opiskelijoiden tai opiskeluryhmien asioita.

Yhteisöllisen opiskeluhooltoryhmän painopiste on ennaltaehkäisevässä hyvinvointityössä. Ryhmä suunnittelee terveiden elintapojen, mielenterveystaitojen sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen edistämistä yhdessä opiskelijoiden ja aikuislukion henkilökunnan kanssa.

Opiskelijoiden kuulumiset sekä toiveet ja kehittämisideat kirjataan ylös ja niitä käsitellään Yhteisöllisessä opiskeluhooltoryhmässä sekä aikuislukion Kehittämiss ryhmässä (KEHRÄ). Toiveet ja kehittämis ehdotukset pyritään ottamaan mahdollisuuksien mukaan huomioon toimintaa suunniteltaessa.

Yhteisöllisen opiskeluhuollon toiminnasta tiedotetaan ilmoitustauluilla, info-tv:ssä ja esitteillä.

Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä arvioi omaa toimintaansa lukuvuoden lopussa.

Yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän kokoonpano

Rehtori Kari Pekkarinen	040 623 6255
Vararehtori, erityisopettaja Jonna Ekstrand	040 485 4534
Kuraattori Riikka Ristimäki	040 481 4043
Psykologi Riina Kujanpää	040 723 6807
Terveydenhoitaja Heli Himanen	050 310 5578
Opinto-ohjaaja Leena Ervasti	044 544 7711
Opinto-ohjaaja Mia Snellman	040 485 4541
Opintoavustaja Keise Ali	040 152 6842
Opettaja Milla Koskenniemi	0400 997 425

2.3 KOULUTUKSEEN OSALLISTUMISEN SEURANTA, POISSAOLOJEN EHKÄISEMINEN JA NIIHIN PUUTTUMINEN

Aikuisten perusopetuksen opiskelijoiden osallistumista oppitunneille seurataan kirjamalla poissaolot Wilmaan. Opiskelijan ryhmänohjaaja tai opiskelijan opinto-ohjaaja on yhteydessä opiskelijaan, mikäli poissaoloja kertyy paljon ja ne uhkaavat opintojen etenemistä. Myös opintoavustajia hyödynnetään opiskelijoiden tavoittamisessa.

Mikäli opiskelijaa ei tavoiteta pitkään aikaan, opiskelija kutsutaan kuultavaksi koululle. Opiskelijalle tehdään tällöin opiskelusuunnitelma opintojen etenemisen varmistamiseksi.

Lukion opintojaksojen opettajat viestivät opiskelijoille tarpeen mukaan opintojakson aikana poissaolojen seurauksista ja muun muassa muistuttavat puuttuvien suoritusten täydentämismahdollisuuksista.

Lukion oppivelvollisten opiskelijoiden kanssa erityisopettaja ottaa vastuun oppivelvollisen opiskelijan läsnäolojen seuraamisesta ja yhteydenpidosta opiskelijaan ja huoltajiin.

3 TOIMENPITEET TARVITTAVIEN TUKITOIMIEN JÄRJESTÄ- MISEKSI (YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO)

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä opiskelijaa koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoolltoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä.³ Yksilökohtaisessa opiskeluhoolltoissa seurataan ja edistetään opiskelijan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhoollto perustuu aina opiskelijan suostumukseen.⁴ Opiskelijan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuisissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti.⁵ Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.⁶

3.1 OPISKELIJAN OHJAAMINEN OPISKELU- HUOLTOPALVELUIHIN (OPISKELU- TERVEYDENHUOLTO, KURAATTORI- JA PSYKOLOGIPALVELUT)

Mikäli koulun henkilökunnan jäsenellä herää huoli opiskelijasta, on hänen velvollisuutensa ottaa asia puheeksi asianosaisen opiskelijan kanssa. Opettaja voi ohjata opiskelijan hakeutumaan opiskeluhoollto palveluiden piiriin, mutta henkilökunnan jäsen ei ole yhteydessä opiskeluhoollto toimijaan opiskelijan puolesta.

Asiantuntijan arvio määrittää jatkotyöskentelyn muodot ensisijaisesti yhteistyössä opiskelijan kanssa.

Kriisi- ja turvallisuussuunnitelmassa on kuvattu opiskeluhoolltopalveluiden toimintaa poikkeustilanteissa.

³ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 5 §.

⁴ Lukiolaki 714/2018 58 § ja Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.

⁵ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 18 §.

⁶ EU:n tietosuoja-asetus (679/2016). Tietosuojalaki (1050/2018). Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999). Lukiolaki 714/2018 58 §. Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (1992/785). Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (2000/812). Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 22 §, muutettu lailla 377/2022, ja 23 §.

3.2 MONIALAISEN ASIANTUNTIJARYHMÄN KOKOAMINEN JA OPISKELUHUOLTOKERTOMUKSET

Yksittäisen opiskelijan tai tietyn opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä, joka nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön.⁷

Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja taikka opiskelijan läheisiä. Opiskeluhuoltoryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta ja ilmaista heille siinä tarkoituksessa salassa pidettäviä tietoja siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 26 §:n 3 momentissa säädetään.

Asiantuntijaryhmä arvioi tuen intensiteetin ja suunnittelee yhdessä opiskelijan kanssa tarpeelliset tuen muodot. Tilannetta seurataan ja tuen määrää arvioidaan asiantuntijaryhmän tapaamisissa, joita järjestetään aina tarpeen mukaan. Mikäli tuki ei koulun järjestämänä riitä, ohjaa asiantuntijaryhmä opiskelijan eteenpäin muille tahoille. Monialaiset asiantuntijaryhmät ovat tarvittaessa ja tapauskohtaisesti yhteydessä lähimpiin yhteistyötahoihin kuten poliisiin, erikoissairaanhoidon, lastensuojeluun tai etsivään nuorisotyöhön sekä kolmannen sektorin palveluihin.

Asian käsittelystä laaditaan opiskeluhoitokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö tai muu asiantuntijaryhmän jäsen kirjaa siihen yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot. Kertomus etenee aikajärjestyksessä ja jatkuva-muotoisena. Mikäli sivulliselle annetaan opiskeluhoitokertomukseen sisältyviä tietoja, kirjataan ylös kenelle, mitä ja mistä syystä tietoja on luovutettu.

Lääkäri, psykologi ja kuraattoripalveluista tehtävät asiakirjat ovat erillisten sosiaali- ja terveystieteiden rekistereiden alaisia, ja niistä vastaa kukin sektori itsenäisesti.⁸

3.3 TARVITTAVAN OPISKELUHUOLLON JÄRJESTÄMINEN KURINPITOTOIMEN TAI OPISKELIJAN OPETUKSEEN OSALLISTUMISEN EPÄÄMISEN YHTEYDESSÄ

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa kurinpitokeinojen (kuten määräaikaisen erottamisen) yhteydessä opiskelijalle kerrotaan mahdollisuudesta käyttää opiskeluhuollon palveluita. Näihin palveluihin hakeutuminen on vapaaehtoista.⁹

⁷ Oppilas- ja opiskeluhoitolahti 1287/2013 19 §.

⁸ Oppilas- ja opiskeluhoitolahti 1287/2013 19 §.

⁹ Lukiolaki 714/2018 41 §, muutettu lailla 165/2022.

4 YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN OPISKELIJOIDEN SEKÄ OPPILAITOKSESSA TYÖSKENTELEVIEN JA MUIDEN OPISKELIJOIDEN HYVINVOINTIA TUKEVIEN TAHOJEN KANSSA

4.1 OPETUS- JA MUUN HENKILÖSTÖN PEREHDYTYS JA OSAAMISEN VARMISTAMINEN YHTEISÖLLISESSÄ TYÖSSÄ

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa opetushenkilöstön ja muun henkilöstön perehtyminen koulun opiskeluhuollon käytänteisiin varmistetaan niin, että lukuvuoden alussa kaikki opettajat tutustuvat ajantasaiseen opiskeluhoitosuunnitelmaan ja lukuvuosisuunnitelman liitteenä olevat TYK-tukipalveluesitteet perusopetukselle ja lukiolle hyväksytään yhdessä lukuvuosisuunnitelman kanssa. Opiskeluhoollon ja myös opinto-ohjauksen toimintaa esitellään henkilöstö- ja opettajakokouksissa lukuvuoden aikana, kun esitellään opiskeluhoollon ja opinto-ohjauksen arvioinnin tuloksia. Lisäksi Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa järjestetään säännöllisesti koulutusta henkilökunnalle erilaisista opiskeluhoollon alaan kuuluvista asioista.

4.2 YHTEISTYÖ OPISKELIJOIDEN KANSSA

Aikuislukiossa opiskeluhoollotyötä ohjaa kaikkien osapuolten kunnioittaminen, luottamuksellisuus sekä eri osapuolien tietojen saantia ja salassapitoa koskevat säännökset. Opiskelijoita tiedotetaan opiskeluhoollosta ja yhteisöllisen opiskeluhoolloryhmän toiminnasta lukukauden alussa. Opinto-oppaassa esitellään opiskeluhoollopalveluiden tuottajat ja yhteisöllisen opiskeluhoolloryhmän jäsenet.

Myös **tuutoritoiminnalla** tuetaan koulun yhteisöllistä kulttuuria. Tuutorit ovat opiskelijoita, jotka toimivat vertaisohjaajina ja jotka tekevät yhteistyötä toistensa kanssa ja auttavat muita opiskelijoita.

Tuutoriopiskelijat valitaan koulun opiskelijoiden keskuudesta. Tuutoriopiskelijoiden tehtävänä on tukea erityisesti uusia opiskelijoita opintojen alkuvaiheessa.

4.3 YHTEISTYÖ KOULUN ULKOPUOLISTEN YHTEISTYÖTAHOJEN KANSSA

Töölön yhteiskoulun aikuislukio tekee säännöllisesti yhteistyötä erityisesti maahanmuuttajille suunnattujen tukipalveluiden kanssa kuten Suomen pakolaisapu ry:n kanssa. Tarpeen mukaan yhteistyötä aloitetaan myös muiden tahojen kanssa. Lukuvuosisuunnitelmassa on tarkennettu lukuvuosittain tehtävä yhteistyö eri kansalaisjärjestöjen kanssa.

5 SUUNNITELMAT OPISKELIJOIDEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ SEKÄ KRIISISUUNNITELMA

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa on laadittu erillinen Kriisi- ja turvallisuussuunnitelma.

Koulun suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä esitetään alla.

5.1 SUUNNITELMA OPISKELIJOIDEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ

5.1.1 JOHDANTO

Perustuslain mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen.

Yhdenvertaisuuslaki kieltää häirinnän yhdenvertaisuuslain mukaisten syrjintäperusteiden, kuten alkuperän, seksuaalisen suuntautumisen, kielen, uskonnon, vammaisuuden tai terveydentilan, perusteella. Yhdenvertaisuuslain mukaan henkilön ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukkaava käyttäytyminen on häirintää, jos sen välityksellä luodaan henkilöä halventava tai nöyryyttävä taikka häntä kohtaan uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri.

Seksuaalinen häirintä on tasa-arvolaisissa kiellettyä syrjintää. Seksuaalinen häirintä loukkaa opiskelu- ja työrauhaa sekä yksilönvapautta ja itsemääräämisoikeutta. Seksuaalirikosten rangaistavuudesta säädetään rikoslaissa.

Opiskelijoilla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Turvallinen opiskeluympäristö koostuu psyykkisistä, sosiaalisista ja fyysisistä tekijöistä. Oikeus turvalliseen opiskelu- ympäristöön kattaa sen ajan, jolloin opiskelija osallistuu opetussuunnitelman tai koulutuksen järjestäjän hyväksymän muun suunnitelman mukaiseen opetukseen tai toimintaan oppilaitoksessa tai sen ulkopuolella.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013, muutettu lailla 377/2022) mukaan opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä kuuluu osaksi tätä opiskeluhuoltosuunnitelmaa. Koulussa pyritään tietoisesti lisäämään opiskelijoiden ja henkilöstön fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen turvallisuuden tunnetta. Vastuu hyvinvoinnin ja turvallisuuden toteutumisesta kuuluu koko kouluyhteisölle. Rauhallinen ja hyväksyvä ilmapiiri edistää työrauhaa, ja koulun järjestyssäännöt lisäävät kouluyhteisön turvallisuutta, viihtyisyyttä ja sisäistä järjestystä. Kuulluksi tuleminen ja oikeudenmukaisuuden kokemus rakentavat luottamusta. Kiusaamista, väkivaltaa, rasismia tai muuta syrjintää ei hyväksytä ja epäasialliseen käytökseen puututaan.

Töölön yhteiskoulu on yksityinen sopimuskoulu, jossa toimii perusopetuksen vuosiluokat 7–9, lukio sekä aikuislukio. Yksityiskoulujen Liitto ry on laatinut oppilas- ja opiskeluhuollon toteuttamista ohjaavan suunnitelman, jonka pohjalta koulukohtaiset suunnitelmat on laadittu. Töölön yhteiskoulussa tämän suunnitelman laatimisesta vastaavat yhteisölliset hyvinvointiryhmät ja se päivitetään vuosittain. Töölön yhteiskoulun turvallisuussuunnitelmassa on toimintaohjeet uhka- ja väkivaltatilanteissa toimimiseen.

5.1.2 KÄSITTEET

Kiusaaminen voi olla monimuotoista ja joskus vaikeasti määriteltävää. Kiusaamisella tarkoitetaan joutumista toistuvasti toisten tahallisen ja kielteisen toiminnan kohteeksi. Kiusaaminen voi olla henkistä tai fyysistä. Kiusaaminen voi tapahtua eri ympäristöissä, usein sosiaalisessa mediassa.

Fyysisen koskemattomuuden loukkaaminen ja väkivalta

- Lyöminen, potkiminen, töniminen, nipistely, kamppaaminen, esineillä heittäminen, hiuksista vetäminen; väkivalta, joka naamioidaan urheiluksi tai leikiksi; pään kastaminen vessanpönttöön tai lavuaariin jne.
- Opiskelijan väkivaltainen ja uhkaava käyttäytyminen, jolla hän vaarantaa toisen henkeä tai terveyttä tai joka kohdistuu esimerkiksi koulun irtaimistoon.

Henkinen väkivalta

- Pilkkaaminen, eristäminen muista, haukkuminen, matkiminen, naurunalaiseksi tekeminen, syrjään jättäminen, toisten yllyttäminen yhtä vastaan, pettäminen, juorujen levittäminen, ilmeily, huokailu, merkitsevien silmäysten vaihtaminen toisten kanssa, kikattelu tai pilkallinen nauru, rahan kiristäminen jne.

Vallankäyttö

- Uhkaaminen, kiristäminen, muista eristäminen, pakottaminen tekoihin, pelottelu, uhkailu, väärin neuvominen.

Haitanteko

- Tavaroiden piilottelu ja tavaroiden luvatta ottaminen, yksin jättäminen, omaisuuden tahallinen tuhoaminen, toisen nimissä toimiminen.

5.1.2.1 KIUSAAMINEN JA VÄKIVALTA

Kaikki epämiellyttävältä tuntuva kohtelu ei kuitenkaan ole kiusaamista. Riidat ja erimielisyydet kuuluvat ihmisten väliseen kanssakäymiseen, eivätkä ne ole itsessään kiusaamista. Riidat ja erimielisyydet eroavat kiusaamisesta siinä, että ne ovat yleensä ohimeneviä ja hetkellisiä, eikä niiden kohteeksi joudu jatkuvasti yksi ja sama opiskelija. Kiusoittelu tai raju leikki eivät ole kiusaamista, jos niihin osallistuvat opiskelijat ovat asiasta samaa mieltä ja se on kaikkien mielestä hauskaa.

5.1.2.2 SEKSUAALINEN HÄIRINTÄ JA SUKUPUOLEEN PERUSTUVA HÄIRINTÄ

Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan, sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä. Seksuaalinen häirintä loukkaa henkilön psyykkistä tai fyysistä koskemattomuutta luomalla uhkaava vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

Seksuaaliseen häirintään yhdistyy usein vallankäytön motiiveja ja vakavimmillaan se voi muuttua seksuaaliseksi väkivallaksi ja rikokseksi. Häirinnälle on tyypillistä sen toistuvuus, mutta se voi olla myös yksittäinen teko.

Nuoreen tai aikuiseen kohdistuvassa seksuaalisessa häirinnässä on kysymys heidän alistamisestaan ikään kuulumattomalle seksuaalisuudelle.

Seksuaalinen häirintä voi ilmetä ainakin seuraavin tavoin:

- seksuaalisesti vihjailevat eleet tai ilmeet
- epäasialliset seksuaaliset puheet, kaksimieliset vitsit sekä vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset tai vähättely
- epäasialliset seksuaaliset sisällöt eri sosiaalisen median kanavissa, WhatsApp-, Snapchat- yms. viestit, tekstiviestit, sähköpostit, puhelinsoitot
- fyysinen koskettelu ja lähentely
- sukupuoliyhteyttä tai muuta sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset
- seksuaalirikos kuten raiskaus, sen yritys tai seksuaalinen ahdistelu

Käsitys fyysisen vuorovaikutuksen muodoista ja sopivista rajoista on kulttuuri- ja yksilökohtaista. Monessa tilanteessa fyysinen läheisyys ilmentää välittämistä ja huolenpitoa sekä luo turvallisuudentunnetta. Olennaista on, että fyysinen kosketus ei seksualisoidu eikä sen kohde koe sitä kiusallisena, pakottavana tai epämiellyttävänä. Vuorovaikutuksen sopivuuden arvioinnissa oppilaan/opiskelijan oma kokemus on tärkein.

Sukupuoleen perustuvalla häirinnällä tarkoitetaan henkilön sukupuoleen liittyvää ei-toivottua käytöstä, joka ei ole luonteeltaan seksuaalista ja jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan tämän henkistä tai fyysistä koskemattomuutta ja jolla luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

Sukupuoleen perustuva häirintä voi ilmetä seuraavin tavoin:

- alentava ja kielteinen puhe toisesta sukupuolesta
- toisen sukupuolen halventaminen

5.1.3 YHTEISÖLLINEN TYÖSKENTELY KIUUSAAMISEN, VÄKIVALLAN JA HÄIRINNÄN EHKÄISEMISEKSI

5.1.3.1 ENNALTAEHKÄISEVÄ TYÖ KOULUN TASOLLA JA RYHMISSÄ

Opetussuunnitelmien perusteiden arvoperustan kuvauksessa jokainen ihminen nähdään ainutlaatuisena. Turvallisuuden ja arvokkuuden kokemukset luovat perustaa sille, että opiskelija oppii arvostamaan itseään. Yhtä merkittävää on kokemus kuulluksi tulemisestä, osallisuudesta ja mahdollisuudesta liittyä yhteisön hyvinvoinnin rakentamiseen yhdessä toisten kanssa.

Opetussuunnitelman perusteiden mukaan sivistykseen kuuluu taito käsitellä ihmiseksi kasvamiseen liittyviä väistämättömiä jännitteitä eettisesti ja myötätuntoisesti sekä rohkeus puolustaa hyvää. Sivistys ilmenee tavassa suhtautua itseen ja muihin sekä tavassa ja tahdossa toimia. Sivistynyt ihminen pyrkii toimimaan oikein, itseään, toisia ja ympäristöä arvostaen.

Sivistykseen kuuluu taito käsitellä ristiriitoja eettisesti ja myötätuntoisesti sekä rohkeus puolustaa hyvää. Sivistys merkitsee yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan perusteella.

Töölön yhteiskoulussa erilaiset identiteetit, kielet ja katsomukset elävät rinnakkain ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Toimintakulttuurin kehittämisen periaatteiden mukaisesti yhteisössä kehitetään yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta sekä vastuullista toimintaa. Sen koordinoimisesta vastaavat yhteisölliset hyvinvointiryhmät.

Hyvinvoinnin edistäminen tarkoittaa velvollisuutta ennaltaehkäisevään työhön sekä velvollisuutta puuttua havaitsemiinsa häirintä- ja ongelmatilanteisiin. Psykkisestä, sosiaalisesta ja fyysisestä turvallisuudesta huolehtiminen ja opiskelijoiden suojeleminen on jokaisen oppilaitosyhteisömme henkilöstöön kuuluvan tehtävä. Jokainen seksuaalista häirintää havainnut tai siitä tiedon saanut henkilöstöön kuuluva huolehtii siitä, että asiaa lähdetään selvittämään viipymättä. Oppilaitosyhteisössämme rohkaistaan opiskelijoita ilmoittamaan havaitsemastaan tai kohtaamastaan seksuaalisesta häirinnästä henkilöstöön kuuluvalle.

Kiusaamisen, väkivallan ja seksuaalisen häirinnän ehkäisemisen lähtökohtana on koko oppilaitoksen henkilöstön asenne; kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ei tule pitää missään olosuhteissa hyväksyttävänä, jokainen on sitoutunut ennaltaehkäisemiseen ja puuttuu välittömästi kaikkiin esille tuleviin tapauksiin.

Kun oppilaitoksessa käsitellään kiusaamista, väkivaltaa tai häirintää, on tärkeää, että keskustelu pysyy koko ajan toisia kunnioittavana ja kaikkien tulee kokea voivansa turvallisesti osallistua keskusteluun. Tähän tavoitteeseen pääsemistä tukee huomion kiinnittäminen oppilaitoksen yleisen hyvän ilmapiirin ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen.

Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemistä käsitellään lukuvuosittain oppilaitoksessa opettajain- ja henkilöstökokouksissa ja opiskeluhuoltoryhmän kokouksissa. Oppilaitoksessamme tehdään säännöllisin väliajoin kyselyitä opiskelijoille ja opiskelijat saa-

vat antaa palautetta yhteisissä tilaisuuksissa. Aihetta käsitellään säännöllisesti yhteisöllisen opiskeluhuollon työryhmissä yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden/opiskelijoiden sekä tarvittaessa huoltajien kanssa.

5.1.4 ILMOITUSVELVOLLISUUS

Opetustoimen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöllä on velvollisuus tehdä salassapitosäännösten estämättä ilmoitus poliisille, kun heillä on tehtävässään tietoon tulneiden seikkojen perusteella syytä epäillä, että alaikäiseen opiskelijaan kohdistettu

- rikoslain (39/1889) 20 luvussa seksuaalirikoksena rangaistavaksi säädetty teko tai
- sellainen rikoslain 21 luvussa henkeen ja terveyteen kohdistuvana rikoksena rangaistavaksi säädetty teko, josta säädetty enimmäisrangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta.

Rikoslain 20 luvussa seksuaalirikoksena rangaistavaksi säädettyjä tekoja ovat muun muassa raiskaus, pakottaminen seksuaaliseen tekoon, seksuaalinen hyväksikäyttö, seksuaalinen ahdistelu, lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö, seksuaalipalvelujen ostaminen nuorelta ja lapsen houkutteleva seksuaalisiin tarkoituksiin. Sen lisäksi seksuaalinen häirintä voi olla kunnianloukkausrikos.

Säännöksessä tarkoitettu ja ilmoitusvelvollisuuden synnyttävä henkeen ja terveyteen kohdistuva rikos on muun muassa pahoinpitely.

Alaikäisen nuoren kohdalla tapahtuneesta on aina tehtävä ilmoitus myös lastensuojelulle.

Myös myöhemmän opiskeluhuollollisen tuen tai muun hoidon tarve on aina selvitettävä ja edellyttää yhteistyötä terveydenhuollon, kuraattorin tai psykologin kanssa, jotta voidaan tapauskohtaisesti järjestää sekä uhrille, että tekijälle tarvittava yksilöllinen tuki, hoito, muut toimenpiteet sekä jälkiseuranta.

5.1.5 MENETTELYTAVAT, JOS KIUUSAAMISTA, VÄKIVALTA TAI HÄIRINTÄÄ ESIINTYY

Oppilaitosyhteisömme toimintatavat äkillisissä kriisi- ja uhkatilanteissa on esitelty Kriisi- ja turvallisuussuunnitelmassa.

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa puututaan kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan aina, kun se tapahtuu oppilaitoksen alueella ja koulupäivän aikana tai oppilaitoksen järjestämässä tilaisuudessa. Myös sosiaalisessa mediassa ilmenevään kiusaamiseen puututaan, mikäli se liittyy kouluyhteisöön.

Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa jokainen kiusaamista, väkivaltaa tai häirintää havainnut tai siitä tiedon saanut, on velvollinen viemään asiaa eteenpäin, jotta se voidaan selvittää huolellisesti. Jos opiskelija kertoo koulun henkilökuntaan kuluvalle henkilölle kiusaamisesta, hän on velvollinen viemään asiaa eteenpäin. Jokainen puheeksi otettu kiusaamistapaus on tutkittava ja aloitettava selvitys mahdollisimman nopeasti. Asianosaisen opiskelijoiden sekä alaikäisten huoltajien, tulee olla tietoisia asian käsittelystä. Kaik-

kia osapuolia on kuultava. Prosessilla tavoitellaan positiivista muutosta ja väärinymmärrysten oikaisemista. Luottamusta herättävä ja turvallinen ilmapiiri on kaikkien oppilaitosyhteisössä työskentelevien tavoitteena.

Kiusaamisen selvittelyssä on olennaista molempien osapuolten kuuleminen, ensin erikseen ja sitten yhdessä. Selvittely antaa kummallekin osapuolelle mahdollisuuden käydä tapahtunutta läpi, rauhoittua ja kehittää omaa tapaa selvittää asiasta eteenpäin oman arvokkuutensa säilyttäen. Alaikäisen nuoren ollessa kyseessä otetaan yhteys huoltajiin.

Väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteiden hoitamisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä muiden toimijoiden, kuten sosiaalitoimen, poliisin tai muiden viranomaisten kanssa. Ensisijaisesti yhteistyötä tehdään kiusaamis-, häirintä- ja väkivaltatilanteita ehkäisevästi. Ilmoitusvelvollisuudessa ja yhteistyössä viranomaisten kanssa noudatetaan lastensuojelulain ja rikoslain velvoitteita.

5.1.5.1 TOULON YHTEISKOULUN AIKUISLUKION TOIMINTAMALLI KIUSAAMISEN, VÄKIVALLAN TAI HÄIRINNÄN SELVITTÄMISESSÄ

1. Jokainen kiusaamista tai väkivaltaa havainnut tai siitä tiedon saanut aikuislukion henkilökuntaan kuuluva huolehtii, että asia on rehtorin tiedossa ja että asian selvittäminen aloitetaan nopeasti ja siihen suhtaudutaan vakavasti. Kiusaamistapausta lähtee selvittämään työntekijä, jolle asia tulee tietoon.
2. Rehtorilla ja opettajilla on oikeus määrätä häiritsevästi käyttäytyvä oppilas/opiskelija poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta opetustilasta tai koulun tilaisuudesta. Jos kyseessä on alaikäinen opiskelija, hänet siirretään tilanteesta riippuen erilliseen tilaan. Huoltajalle tiedotetaan tapahtuneesta.
3. Rehtori tai opettaja (tai muu sovittu henkilö) keskusteleo asianosaisten kanssa ensin erikseen ja sitten yhdessä ja selvittää tilanteen kulun. Tapahtumat kirjataan ylös ja sovitaan seurannasta ja sovittelusta. Tapahtuneen tarkka kirjaaminen on tärkeää. Tarvittaessa konsultoidaan opiskeluhuollon työntekijöitä.
4. Tarvittaessa kuullaan muita asiasta tiettäviä opettajia, henkilökuntaa tai opiskelijoita.
5. Kiusaamisessa osallisina olevat tavataan yksitellen. Tavoitteena on, että jokaisen näkökulma tulee esiin. Tässä yhteydessä sovitaan alaikäisten kanssa yhteydenotosta huoltajiin ja aikataulusta.
6. Järjestetään eri osapuolten yhteinen asian käsittely, jonka tavoitteena on sopiminen (anteeksipyyntö ja anteeksiantaminen). Tarvittaessa tehdään kirjallinen sopimus, jonka osapuolet allekirjoittavat.
7. Sovitaan tarvittaessa seurantatapaamisten ajankohdat, joissa tarkistetaan, onko kiusaaminen loppunut.
8. Jos kiusaaminen ei lopu, otetaan käyttöön oppilaitoksen kurinpitokeinot ja pyydetään apua muilta viranomaisilta esimerkiksi, alaikäisen ollessa kyseessä lastensuojeluviranomaiselta. Jos kiusaaminen täyttää rikoksen tunnusmerkit, kiusaamisesta tehdään poliisille rikosilmoitus.
9. Kaikki käydyt keskustelut ja tapaamiset kirjataan muistioksi ja säilytetään samoin kuin opiskeluhuoltokertomukset rehtorin työtilassa (opiskeluaika + 10 vuotta).

Opiskelija toisen opiskelijan kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän kohteena

Kenenkään ei tarvitse sietää loukkaavaa tai epämiellyttävää käyttäytymistä. Jokaisella on oikeus omiin fyysisiin ja henkisiin rajoihin. Muilla on velvollisuus kunnioittaa toisen asettamia rajoja.

- Ensimmäisenä toimenpiteenä on kertoa kiusaajalle/häiritsijälle selvästi, miltä hänen käyttäytymisensä tuntuu ja pyytää tätä lopettamaan. Pyri sanomaan EI vakuuttavasti.
- Usein turvallisinta on poistuminen paikalta. Tilanteesta on aina oikeus poistua. Poistumiseen ei tarvita kenenkään lupaa eikä silloin tarvitse sanoa mitään.
- Jos kiusaaminen, väkivalta ja häirintä kiellostä huolimatta jatkuu, ilmoita siitä aina jollekin oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluvalla.
- Asian käsittelyä varten kirjaa tapahtuma esim. puhelimeesi; tapahtuma-ajat ja -paikat, mitä tapahtui ja keitä oli läsnä.
- Muista, että kiusaaminen, väkivalta tai häirintä ei ole koskaan häirinnän kohteen syytä.

Opiskelija oppilaitoksen työntekijän kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän kohteena

- Ota yhteyttä suoraan rehtoriin.
- Kaikki tietoon tulleet tapaukset on syytä ottaa vakavasti ja selvittää.

Opiskelija kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän sivusta seuraajana

Kaikkia Töölön yhteiskoulun aikuislukion opiskelijoita tulee rohkaista ja kannustaa puuttumaan näkemäänsä kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään. Jos opiskelijoille on kertynyt kokemusta oppilaitoksen toimivasta prosessista puuttumisesta kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään tai he tuntevat oppilaitoksen suunnitelman opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä, se rohkaisee heitä aktiivisesti puuttumaan havaitsemiinsa häiriöihin. Myös ilmiön käsitteleminen ja pohtiminen etukäteen auttaa nuoria tunnistamaan häiriötilanteet.

Toiset opiskelijat voivat puuttua näkemäänsä kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Kerro häiritsijälle, että hänen käyttäytymisensä on loukkaavaa ja että hänen on lopetettava.
- Tue, puolusta ja usko häirintää kokenutta kaveria.
- Tapahtunutta ei saa vähätellä eikä syyttää ahdisteltua kaveria.
- Kerro tapahtuneesta jollekin oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluvalla
- Jos et uskalla mitenkään puuttua kiusaamiseen, on tärkeää ainakin kertoa tapahtuneesta (vaikka nimettömällä viestillä) jollekulle oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluvalla

5.1.5.2 TOIMINTAMALLI EPÄILTÄESSÄ SEKSUAALISTA HÄIRINTÄÄ TAI SUKU-PUOLEEN PERUSTUVAA HÄIRINTÄÄ

Seksuaalisen häirinnän ja väkivallan muodot ovat monenlaisia. Niitä voi olla esimerkiksi sukupuoleen tai seksuaaliseen identiteettiin liittyvät nimittelyt, epäasiallinen koskettelu, seksuaalisävytteinen puhe, painostaminen tai pakottaminen seksuaaliseen tekoon. Teot voivat tapahtua kasvotusten, netissä tai älypuhelimien välityksellä. Tekijänä voi olla nainen, mies tai muun sukupuolinen, alaikäinen tai täysi-ikäinen, sukulainen, tuttava, vieras tai auktoriteettiasemassa oleva.

Seksuaalinen häirintä ja väkivalta loukkaavat henkilön itsemääräämisoikeutta ja koskemattomuutta. Seksuaaliseen häirintään ja väkivaltaan liittyy poikkeuksetta salaisuus, syyllisyys ja häpeä, jotka tekijä on sysännyt uhrin kannettavaksi.

Ohjeet aikuiselle, kun opiskelija kertoo kokemastaan seksuaalisesta häirinnästä tai väkivallasta:

- Pysy rauhallisena, kuuntele ja ota opiskelijan kertoma vakavasti. Kiitä häntä luottamuksesta.
- Rohkaise opiskelijaa kertomaan tapahtuneesta johdattelematta ja painostamatta häntä.
- Käytä lyhyitä ja yksinkertaisia kysymyksiä.
- Kerro asiasta välittömästi rehtorille tai vararehtorille, joka vie asiaa eteenpäin
- Juuri tapahtuneessa hyväksikäyttötilanteessa tai raiskauksessa, rehtori ilmoittaa asiasta viranomaisille.

Ohje jatkoselvittelystä vastaavalle (rehtori, terveydenhoitaja, kuraattori)

- Tee sanatarkat muistiinpanot siitä, mitä opiskelija kertoo seksuaalisesta häirinnästä tai väkivallasta. Kirjaa kysymyksesi ja havaintosi asiakaspapereihin. Kerro opiskelijalle, miksi muistiinpanot tehdään.
- Tee lastensuojelu- ja rikosilmoitus alaikäiseen kohdistuneesta seksuaalirikoksesta tai sen epäilystä (Lastensuojelulaki 417/2007 25§).
- Selvitä opiskelijan tukiverkosto yhdessä opiskelijan kanssa. On tärkeää, että opiskelija ei jää asian kanssa yksin.

Ohje opiskelijalle, joka on joutunut seksuaalisen häirinnän tai väkivallan kohteeksi

- Kerro asiasta koulun henkilökuntaan kuuluvalla. Sinulla on siihen täysi oikeus, vaikka tekijä on voinut vaatia sinulta salaisuuden säilyttämistä.
- Hae apua esimerkiksi kouluterveydenhoitajalta, kuraattorilta, psykologilta. Sinulla on oikeus tulla kuulluksi ja autetuksi, vaikka tekijä on voinut sanoa, ettei sinua kukaan usko.
- Säilytä toivo ja luottamus tulevaan. Sinulla on elämä edessäsi ja ikävistä kokemuksista on lupa ja mahdollisuus toipua. Oppilaitosyhteisössämme on luottamuksellinen, hyvinvointia ja turvallisuutta tukeva ilmapiiri.

5.1.6 SUUNNITELMAN SEURANTA, ARVIOINTI JA PÄIVITTÄMINEN

Töölön yhteiskoulun yhteisölliset hyvinvointiryhmät Hyvä-TYK (yhteiskoulu) ja yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä (aikuislukio) ovat vastuussa suunnitelman seurannasta, arvioinnista ja päivittämisestä lukuvuosittain.

Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiselta väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on osa Töölön yhteiskoulun aikuislukion opiskeluhoitosuunnitelmaa, jonka toteutumista seurataan lukuvuosittain.

Suunnitelman toteutumista seurataan lukuvuosittain. Sen arviointi ja päivittäminen ovat opiskeluhoitoryhmän vastuulla. Opiskelijakunnan hallituksen edustajat osallistuvat arviointiin ja päivittämiseen. Oppilaitosyhteisömme työntekijät osallistuvat suunnitelman päivittämiseen. Myös alaikäisten opiskelijoiden huoltajilla on mahdollisuus tulla kuulaksi opiskeluhoitosuunnitelman päivittämisessä.